

Työministeri Tuula Haataisen puhe työllisyyden kuntakokeilujen starttitilaisuudessa 9.12.2020

(muutosvarauksin)

Hyvät työllisyyden kuntakokeiluun osallistujat,
hyvät ystävät,

Hienoa nähdä näin monta työllisyyden ammattilaista ja osaajaa koolla eri puolilta Suomea. Haluankin omalta osaltani toivottaa teidät tervetulleeksi työllisyyden kuntakokeilujen starttitilaisuuteen!

Tämä tilaisuus piti alun perin järjestää jo 9 kuukautta sitten. Raskain mielin jouduimme perumaan sen koronaviruksen leviämisestä johtuen. Lopulta tilaisuus ei onnistunut edes etäjärjestelyin, sillä kaikkien voimavarat ja aikataulut piti sitoa akuutin kriisin ratkaisemiseen niin Suomen hallituksessa kuin kuntatasolla.

Olemme kesästä saakka tähdänneet kaikessa valmistelussamme kokeilustarttiin 1. tammikuuta 2021. Lakiesityksen käsittely etenee nyt rivakasti ja toivomme eduskunnan vastausta saatavaksi tämän viikon kuluessa. Kuten kuitenkin jo työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietinnöstä viime viikolla kävi ilmi, kokeilun aloittaminen nähtiin välttämättömäksi siirtää kahdella kuukaudella tammikuulta maaliskuulle.

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa kunnille siirretään tehtäviä, jotka vaikuttavat perustuslaissa turvattuun työttömyyden aikaiseen toimeentuloon. Oikeus perustoimeentulon turvaan on perusoikeus.

Meille konkretisoitui valtakunnallisessa valmistelussa tilanne, joka uhkasi tätä asiakkaan perusoikeutta eli emme olisi voineet taata riittävässä aikataulussa kunnille täysin toimintakelpoista URA –tietojärjestelmää emmekä täysimääräistä siirtyvää henkilöstöä. Asiakkaiden perusoikeuksien turvaamiseksi kokeilu on siksi esitetty käynnistettäväksi kaikilla alueilla samanaikaisesti, 1.3.2021. On tärkeää, että kun kokeilut käynnistyvät, se tehdään turvallisesti ja asiakkaiden yhdenvertaisuutta tukien koko maassa.

Olisin halunnut nähdä näiden kokeilujen käynnistyvän toisenlaisessa ympäristössä. Viimeiset 8 kuukautta ovat kuitenkin pakottaneet meidät kaikki hyväksymään epävarmuuden osana työtämme. Samalla kuntakokeilujen käynnistyminen maaliskuussa on merkki siitä, että suomalainen hallinto kykenee uudistumaan jopa erittäin vaikeina aikoina. Tästä meidän kaikkien kannattaa olla erityisen ylpeitä.

On tärkeää, että saamme täällä tänään yhdessä vaihtaa ajatuksia siitä, miten teemme parempaa huomista yhdessä työllisyyden ja palvelujen edistämiseksi. Mukana ovat kaikki avaintoimijat: kaupungit, kunnat, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, työ- ja elinkeinotoimistot, ministeriöiden edustajia sekä muita sidosryhmiä.

Tarkoituksenani on myös kiertää paikan päällä osassa alueista katsomassa, keskustelemassa ja kuuntelemassa kokeiluista. Kierroksen aikataulu tarkentuu sen perusteella, miten koronatilanne kehittyy alueilla ja Suomessa ylipäänsä.

Hyvät kuulijat,

Meidän kaikkien yhteinen tavoite on työllisyyden vahvistaminen. Olemme nyt rakentamassa palveluprosessia, jossa ihmisellä on ympärillään entistä vahvempi paketti niitä toimia, joita hän tarvitsee työllistymisensä tueksi.

Tässä tarvitaan myös rohkeutta. Tehtävien siirto paikasta toiseen ilman suurempaa tarkoitusta olisi vain päämäärätöntä byrokratiapallottelua. Kunnat pystyvät hyödyntämään ja niiden täytyy hyödyntää monialaisuuttaan yhteen sovittamalla entistä vahvemmin työllisyys-, koulutus-, sosiaali- ja terveyspalveluita. Nyt on oikea aika visioida ja tehdä uudella tavalla.

Työ- ja elinkeinoministeriö julkaisi muutama viikko sitten työmarkkinaennusteen, jonka mukaan pitkäaikaistyöttömyys on nousussa ja uhkaa jäädä pitkäksi aikaa korkealle tasolle. Mitään kevyttä starttia kunnille ei ole siten luvassa, vaan kyllä tässä täytyy kaikkien toimijoiden kädet savessa työskennellä. Ministeriö tietenkin tukee kuntia parhaansa mukaan ja meillä on omat toimemme pitkäaikaistyöttömyyden torjumiseksi.

Ministerinä en odota virheettömiä suorituksia. Olen poliittisen urani aikana johtanut useita suuria muutosprosesseja. Jokaisella näistä on ollut yksi yhteinen nimittäjä – matkan varrella virheitä sattuu ja virheitä tapahtuu. Oleellista ei ole virheet, vaan se tapa, jolla reagoimme niihin. Virheet on korjattava ja niistä on otettava opiksi. Eteenpäin on yhteinen suuntamme.

Tämä on hyvä pitää mielessä, sillä suuret uudistukset tulevat jatkumaan. Samalla, kun kuntakokeilut käynnistyvät, ministeriö jatkaa Pohjoismaisen työllisyyspalveluiden mallin valmistelua.

Tiiviit ja yksilölliset työnhaun palvelut tulevat osaksi kuntakokeiluja vuoden 2022 alusta. Merkittävät lisäpanostukset henkilöstöresursseihin auttavat myös kuntia kuntakokeilun tavoitteiden toteutumisessa.

Tavoitteenamme on kulkea kohti pohjoismaista mallia niin, että yhteiskunnan eri toimijat tekevät tiivistä yhteistyötä työllisyyden hoidossa. Palvelun voimavarat on saatava sille tasolle, että voimme vastata työnhakijoiden ja työnantajien yhä yksilöllisempiin palvelutarpeisiin. Valtion toimijoiden ja kuntien on tärkeää käydä keskustelua niin kolmannen sektorin kuin yksityisten palveluntuottajienkin kanssa siitä, miten työllisyyden edistämisen toimijat yhdessä tavoittelisivat entistä tehokkaampia vaikutuksia ja vaikuttavampia yhteistyön rakenteita työllisyysasteen nostamiseksi.

Kuten tiedämme, kuntakokeiluille ei valmisteluvaiheessa kyetty konkreettisesti mittaamaan tarkkaa työllisyysvaikutusta, vaikka uudistus on nimenomaan työllisyysuudistus. Monet tahot ovat tästä matkan varrella hieman vitsailleet. Minun viestini vitsailijoille on koko ajan ollut samat: minä uskon Suomen kuntiin ja niiden kykyyn rakentaa parempia palveluita.

Tässä työllisyyden kuntakokeilussa panostamme aiempaa enemmän ajanmukaisen seurantatiedon tuottamiseen. Tieto tehdään helposti saavutettavaksi, jotta se on kokeilujen käytettävissä tietojohdamisen, sparraamisen ja oppimisen välineenä. Lisäksi myös suuri yleisö pääsee halutessaan seuraamaan kokeilujen tuloksellisuutta.

Työllisyyden kuntakokeilujen arvioinnin päätavoitteena on tuottaa tietoa kokeilujen välittömistä ja pitkäkestoista työllisyys- ja hyvinvointivaikutuksista.

Mutta erittäin tärkeää on, että arviointitulokset esitetään myös sellaisessa muodossa, että niitä voidaan laajasti hyödyntää TE-palvelujärjestelmän jatkokehittämisen tukena ja sitä valmisteltaessa.

Hyvät ystävät,

Koska työllisyyden kuntakokeiluissa palvellaan hyvin suurta määrää työnhakijoita, valmistelun huolellisuuteen on kiinnitetty erityistä tarkkuutta. Kokeilujen toimeenpanon tueksi työskennellään ja on työskennelty joka päivä usean työryhmän voimin. Olemme valmistelleet perehdytysmateriaaleja, ohjeita, järjestelmämuutoksia sekä tietoturva-asioita kokeilujen tueksi. Kaikki tämä on tähdännyt siihen, että yhteiset tavoitteemme voivat toteutua mahdollisimman sujuvasti.

Kaikkea tätä suurempi työ on kuitenkin vasta alkamassa. Hallinnon valmistelusta siirrytään pian kohti ihmisten palvelemista. Tässä vaiheessa henkilöstö ja asiantuntemus ovat keskeiset voimavaramme ja menestystekijämme. Hyvä henkilöstöpolitiikka on ainoa tapa varmistaa asiakkaiden tyytyväisyys. Kyse on motivoinnista ja hyvinvoinnista – ja siitä, että työn tavoitteet tunnustetaan aidosti yhteisiksi.

Kokeilujen valmistelun aikana tämä on ollut suuri huoleni ja siksi toivon, että yhdytte näkemykseeni. Henkilöstön hyvinvointi ei synny tyhjästä, vaan sen eteen on päivittäin ponnisteltava.

Näillä sanoin päätän puheeni. Jään myös seuraamaan keskustelua ja vastaan mielelläni myös esiin nouseviin kysymyksiin.